

Úvodní stránka > Rodinné věci a dědictví > Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Upozorňujeme, že výchozí [sk](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

slovenština

Swipe to change

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Slovensko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Podle slovenského zákona č. 36/2005 Sb. o rodině a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o rodině“) a příslušné judikatury zahrnuje rodičovská odpovědnost (tedy rodičovská práva a povinnosti péče o dítě) zejména výkon péče o dítě, jeho vyživovací povinnost, zastupování a správu majetku dítěte.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodiče sdílejí rodičovská práva a povinnosti vůči dítěti bez ohledu na to, zda se dítě narodilo v manželství, či mimo něj, a zda manželé žijí společně, či nikoliv (jsou sezdáni, odloučeni či rozvedeni).

Rodiče mohou být ze závažných důvodů zbaveni svých rodičovských práv a povinností (popřípadě může být výkon jejich rodičovských práv a povinností omezen) rozhodnutím soudu v souladu s ustanovením § 38 odst. 4 zákona o rodině.

Soud může přiznat výkon rodičovských práv a povinností nezletilému rodiči staršímu 16 let za účelem zajištění osobní péče o nezletilé dítě, a to za podmínek stanovených v § 29 zákona o rodině.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Ano. Jestliže rodiče nezletilého dítěte nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, byl pozastaven výkon jejich rodičovských práv a povinností, byli zbaveni rodičovských práv a povinností nebo zemřeli, ustanoví soud nezletilému dítěti poručníka, který bude zabezpečovat jeho výchovu, zastupovat ho a spravovat jeho majetek.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Soud musí rozhodnout o způsobu rozdělení a výkonu rodičovských práv a povinností (i v případě, že oba rodiče vykonávají rodičovská práva a povinnosti i nadále společně), popřípadě potvrdí dohodu rodičů.

Podle § 36 odst. 1 zákona o rodině se „rodiče nezletilého dítěte, kteří nežijí společně, mohou kdykoli dohodnout na úpravě výkonu svých rodičovských práv a povinností. Pokud k dohodě nedojde, může soud výkon rodičovských práv a povinností upravit i bez návrhu a zejména určit, kterému z rodičů svěří nezletilé dítě do péče. Ustanovení §24, §25 a §26 se použijí obdobně.“

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Dohoda rodičů o způsobu výkonu jejich rodičovských práv a povinností musí být schválena soudem.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Mimosoudně je spor možné řešit prostřednictvím mediace podle zákona č. 420/2004 Sb. o mediaci. Tento zákon se vztahuje i na spory vyplývající ze vztahů upravených zákonem o rodině. Mediace je mimosoudní způsob řešení sporů, v jehož rámci zúčastněné strany za pomoci mediátora řeší spor plynoucí z jejich smluvního nebo jiného právního vztahu. Dohoda, kterou manželé v rámci mediálního řízení dosáhnou, musí být učiněna písemně a pro zúčastněné strany je závazná.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

V zásadě může soud rozhodnout o jakékoliv otázce, s výjimkou svěření dítěte do výlučné péče některému z rodičů. Jen jednomu z rodičů může být dítě svěřeno do péče pouze v případě, že druhý rodič byl zbaven výkonu rodičovských práv a povinností. Obvykle soud rozhodne o tom, kterému z rodičů bude dítě svěřeno do osobní péče, který z rodičů bude dítě zastupovat a který bude spravovat jeho majetek. Rozhodne rovněž o tom, jak bude rodič, kterému dítě nebylo svěřeno do osobní péče, přispívat na jeho výživu, nebo potvrdí dohodu rodičů ohledně stanovení výživného.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Pojem „rodičovská péče“ nelze v kontextu slovenského rodinného práva přeložit jednoznačně. Slovenské rodinné právo zná pojem „rodičovská práva a povinnosti“, která mají vždy oba rodiče společně (takže nikdy nemůže nastat „výhradní péče“ s výjimkou případů, kdy jeden z rodičů zemře, nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu nebo je zbaven rodičovské odpovědnosti). Toto je třeba odlišit od svěření dítěte do „osobní péče“. Bylo-li dítě svěřeno do osobní péče pouze jednoho z rodičů, může tento rodič rozhodovat ve všech rutinních otázkách každodenního života dítěte, aniž by k tomu potřeboval souhlas druhého rodiče; ke všem důležitým rozhodnutím týkajícím se výkonu rodičovských práv a povinností (správa majetku dítěte, přestěhování dítěte do zahraničí, státní občanství, udělení souhlasu s poskytnutím zdravotní péče, příprava na budoucí zaměstnání) je však souhlas druhého rodiče nezbytný. Pokud se rodiče nedohodnou, rozhodne na návrh některého z nich soud.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Soud může dítě svěřit do střídavé osobní péče obou rodičů, jestliže jsou oba způsobilí dítě vychovávat, mají zájem o dítě osobně pečovat, je-li takové opatření v zájmu dítěte a umožní-li to lépe zajišťovat jeho potřeby. Jestliže se alespoň jeden z rodičů vysloví pro střídavou osobní péči, je soud povinen zkoumat, zda je taková péče v zájmu dítěte.

Viz odpovědi na všechny předchozí otázky, zejména odpověď na otázku č. 8.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Soudem příslušným pro podávání návrhu ve věci rodičovských práv a povinností je okresní soud, v jehož obvodu má nezletilé dítě bydliště. Není třeba splnit žádné formální požadavky, ani dokládat žádné listiny, protože jde o řízení, které soud může zahájit i bez návrhu. Předkládání listin závisí na obsahu návrhu; obvykle je třeba přiložit rodný list dítěte.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Řízení je zrychlené a méně formální. Lze nařídit předběžné opatření, které představuje naléhavé řízení.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Všechna řízení ve věcech úpravy rodičovských práv a povinností jsou osvobozena od soudních poplatků. Systém právní pomoci na Slovensku se v současnosti omezuje na osvobození od soudních poplatků a na bezplatné ustavení právního zástupce. Vzhledem k nesporné povaze řízení ve věcech rodičovských práv a povinností není zastoupení advokátem obvyklé. Pokud jsou nicméně splněny zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků, může soud i bez návrhu bezplatně ustavit právního zástupce, včetně advokáta, jestliže dospěje k závěru, že právní zastoupení je pro účinnou ochranu zájmů účastníka řízení nezbytné.

Účastníky, kteří zažádají o ustavení advokáta a kteří splňují podmínky stanovené pro osvobození od soudních poplatků, odkáže soud na Centrum právní pomoci (Centrum právnej pomoci). Soud účastníky o této možnosti poučí. Soud může účastníka zcela nebo zčásti osvobodit od soudních poplatků, jestliže je to odůvodněno okolnostmi případu a jestliže toho účastník nevyužívá svévolně nebo v případech, kdy zjevně nemá naději na úspěch či tak postupuje za účelem maření výkonu spravedlnosti. Pokud soud nerozhodne jinak, uplatní se rozhodnutí o osvobození na celé řízení a má zpětnou účinnost. Poplatky uhrazené před přijetím rozhodnutí o osvobození se však nevracejí.

Systém poskytování právní pomoci a zabezpečení jejího poskytování Centrem právní pomoci pro fyzické osoby, které v důsledku své materiální nouze nemohou využívat právní služby na řádné uplatnění a ochranu svých práv, jakož i rozsah jejího poskytování upravuje zákon č. 327/2005 Sb., o poskytování právní pomoci osobám v materiální nouzi.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano, proti rozhodnutí ve věcech rodičovských práv a povinností je možné se odvolat.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Místně příslušným soudem pro výkon rozhodnutí ve věcech nezletilých dětí je soud, v jehož obvodu má nezletilé dítě bydliště určené na základě dohody rodičů nebo jiným zákonným způsobem. Postup, který se při výkonu rozhodnutí uplatní, se řídí zákonem č. 161/2015 Sb. o občanský soudní řád pro nesporná řízení (Civilný mimosporový poriadok). Podrobnosti o výkonu rozhodnutí ve věcech nezletilých jsou upraveny ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky č. 207/2016 Sb., která se rovněž vztahuje na výkon cizích rozhodnutí.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Soudní rozhodnutí, která se týkají rodičovských práv a povinností a která byla vydána soudy jiných členských států, jsou ve Slovenské republice v souladu s nařízením Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti uznávána a vykonávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení (čl. 21 odst. 1), tedy bez nutnosti prohlásit rozhodnutí za vykonatelné.

Zaínterovaná osoba však může podat návrh na prohlášení rozhodnutí ve věcech rodičovských práv a povinností vydaného v jiném členském státě za vykonatelné; v takovém případě se bude postupovat podle ustanovení oddílu 2 kapitoly III nařízení.

Návrh na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí se podává k okresnímu soudu, v jehož obvodu má dítě obvyklé bydliště, a pokud takový soud neexistuje, je pro řízení příslušný okresní soud Bratislava I.

K návrhu na uznání rozhodnutí nebo prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí musí být přiložena kopie rozhodnutí ve věci rodičovských práv a povinností, která splňuje požadavky stanovené pro ověření pravosti rozhodnutí, a osvědčení tohoto rozhodnutí, které na žádost zúčastněné strany vystaví původní soud, tedy soud, který rozhodnutí o rodičovských právech a povinnostech vydal.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

K podání návrhu na uznání rozhodnutí (včetně návrhu na neuznání) ve věcech rodičovské odpovědnosti je příslušný okresní soud v místě bydliště dítěte, nebo nemá-li dítě bydliště ve Slovenské republice, je příslušný Okresní soud Bratislava I.

V případě návrhu na výkon (včetně návrhu na zamítnutí výkonu) ve věcech rodičovské odpovědnosti je příslušný okresní soud, v jehož obvodu má nezletilá osoba bydliště, nebo není-li místně příslušný soud znám nebo pokud okresní soud, v jehož obvodu se nezletilá osoba zdržuje, nemůže včas zasáhnout.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Slovenské soudy rozhodují o věcech týkajících se rodičovských práv a povinností pouze v případech, že dítě má obvyklý pobyt na území Slovenské republiky.

Jestliže dítě na Slovensku nezdržuje, avšak má zde svůj obvyklý pobyt, popřípadě nežijí-li rodiče dítěte na Slovensku nebo jsou-li občany jiných států, ustanovení slovenského práva se uplatní v souladu s Haagskou úmluvou o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (oznámení č. 344/2002 Sb.) (kapitola III úmluvy).

Podle zákona č. 97/1963 o mezinárodním právu soukromém a procesním se vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně rozhodnutí o přiznání či zbavení rodičovských práv a povinností, řídí právem země obvyklého pobytu dítěte. Ve výjimečných případech může soud přihlídnout k právní úpravě platné ve státě, k němuž má daná věc nejužší vztah, je-li to v zájmu ochrany dítěte nebo jeho majetku. Rodičovská práva a povinnosti založené právem státu, v němž dítě původně mělo svůj obvyklý pobyt, zůstávají platná i v případě, že se místo obvyklého pobytu dítěte změní. Jestliže ani jednomu z rodičů nevznikla rodičovská práva a povinnosti, které uznává slovenské právo, získají tato práva a povinnosti okamžitě, kdy se místo obvyklého pobytu dítěte přesune na území Slovenské republiky. Výkon rodičovské odpovědnosti se řídí právem státu obvyklého pobytu dítěte.

Ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním se uplatní pouze v případech, že nebyla uzavřena mezinárodní smlouva, popřípadě pokud platná mezinárodní smlouva neobsahuje kolizní kritéria, která by určovala rozhodné právo.

Kromě Haagské úmluvy z roku 1996 je Slovenská republika vázána řadou bilaterálních smluv, které obsahují ustanovení o rozhodném právu, přičemž tato ustanovení mají v řízeních ve věcech rodičovských práv a povinností přednost před ustanoveními zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním. Jedná se o následující dohody:

Bulharsko: Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Bulharskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních (Sofie, 25. listopadu 1976, vyhláška č. 3/1978 Sb.)

Chorvatsko, Slovinsko: Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávie o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních (Bělehrad, 20. ledna 1964, vyhláška č. 207/1964 Sb.)

Maďarsko: Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních (Bratislava, 28. března 1989, sdělení č. 63/1990 Sb.)

Polsko: Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních (Varšava, 21. prosince 1987, vyhláška č. 42/1989 Sb.)

Rumunsko: Smlouva mezi Československou republikou a Rumunskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních (Praha, 25. října 1958, vyhláška č. 31/1959 Sb.)

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 06/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.